

Želimo si, da bi naše ugotovitve in »bitje zvona« naletelo na ugoden odziv pri vseh, ki se ukvarjajo s poučnimi vsebinami za mlade. V produkciji 2013 znaka *zlata hruška* ni prejela nobena izvirno slovenska poučna knjiga, zato *priznanja zlata hruška* za to kategorijo letos nismo podelili. Upamo, da bo že naslednje leto drugače.

Ida Mlakar in Darja Lavrenčič Vrabec

ŠESTDESET PROTI ŠTIRIDESET? V ŠTEVILKAH

V letu, ko smo v nizu strokovnih sred MKL, Pionirske govorili o poučnih knjigah za mladino, bodo spodnje tabele v marsičem dodatno osvetlile ta problem.

Opis produkcije 2013

LETO	SKUPAJ	POUČNE		LEPOSLOVNE	
	predstavljeni naslovi	število	%	število	%
2000	323	61	19 %	262	81 %
2001	334	63	19 %	271	81 %
2002	385	73	19 %	312	81 %
2003	443	59	13 %	384	87 %
2004	499	84	17 %	415	83 %
2005	626	112	18 %	514	82 %
2006	696	134	19 %	562	81 %
2007	759	145	19 %	614	81 %
2008	811	181	22 %	630	78 %
2009	1.044	217	21 %	827	79 %
2010	1.003	176	17 %	827	83 %
2011	1.181	221	19 %	960	81 %
2012	983	162	16 %	821	84 %
2013	970	127	13 %	843	87 %

Standardi za mladinske oddelke knjižnic	
60 %	40 %

POVPREČJE 14 LET	
poučne	leposlovne
18 %	82 %

Primerjava razmerja med poučnimi in leposlovnimi naslovi

Primerjalna tabela razmerij kaže, da je bila v letu 2013 produkcija poučnih knjig kar za **5 % manjša** od povprečja zadnjih 14 let. Tako nizko razmerje je bilo nazadnje pred 10 leti. V knjižnicah, kjer vzdržujejo razmerje med leposlovnim in

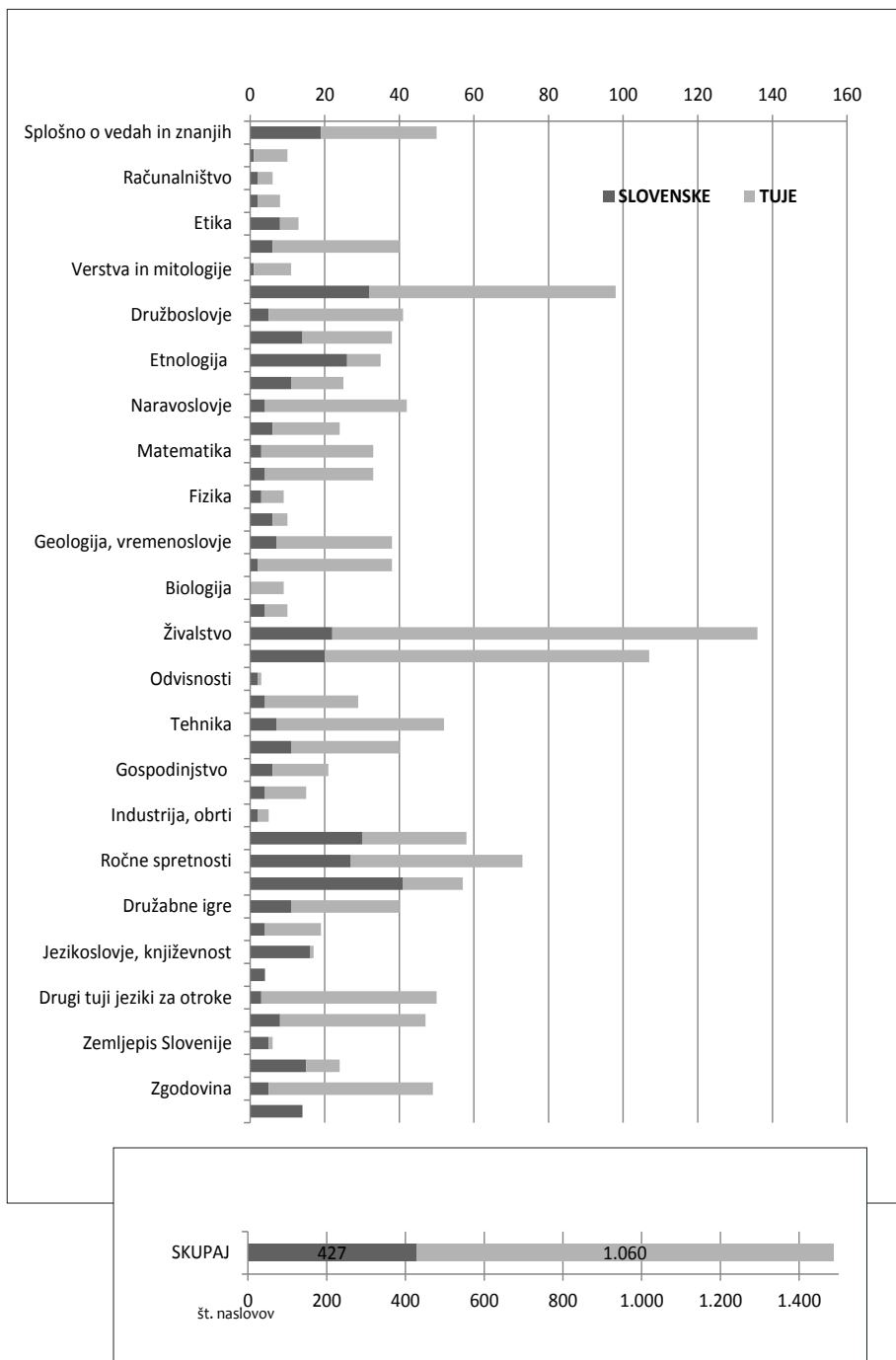
poučnim po Standardih za splošne knjižnice (veljavnih do 2015), se torej poučna zbirka nezadržno »stara«.

Vrednotenje produkcije 2013

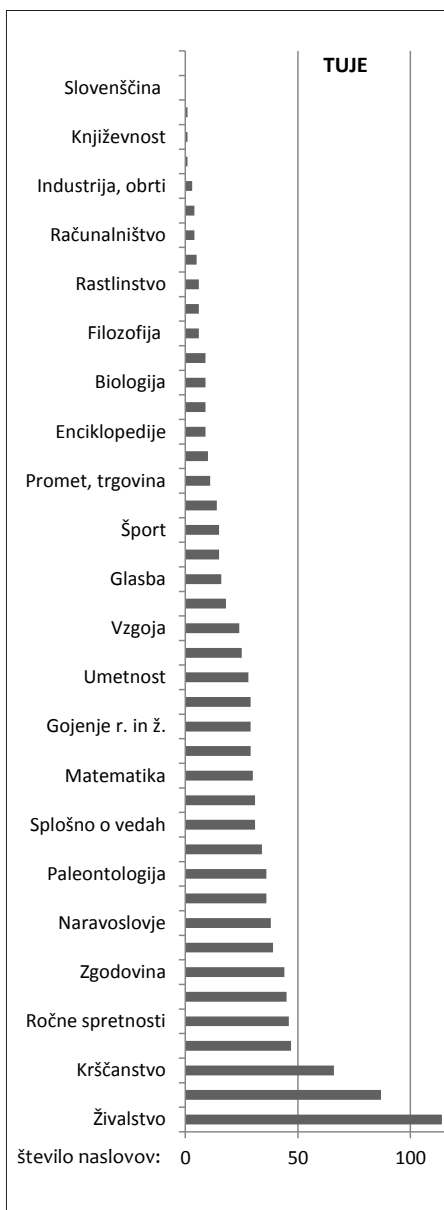
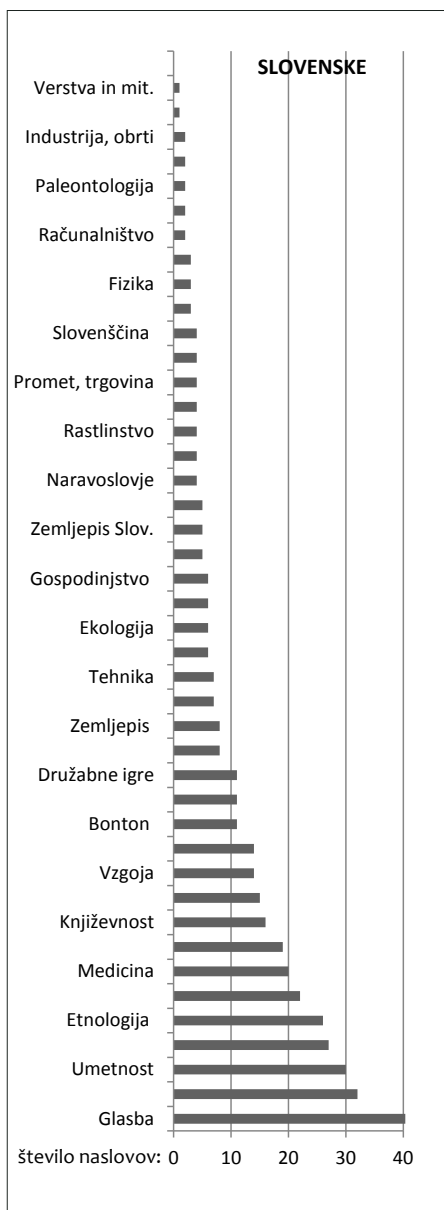
VSE					OD TEGA SLOVENSKE			
PREGLEDANE KNJIGE			NOVO	PONATIS	NOVO	PONATIS	VSE	
VSE			970	845	125	389	73	462
OD TEGA	LEPOSLOVJE	843	734	109	348	67	415	
	POUČNE	127	111	16	41	6	47	
	SLOVENSKE	462	389	73				
	TUJE	508	456	52				
OCENJENE KNJIGE			842	727	115	279	67	346
OD TEGA	ODLIČNO	103	53	50	8	33	41	
	ZELO DOBRO	135	102	33	33	20	53	
	DOBRO	208	186	22	75	11	86	
	POMANJKLJIVO	208	203	5	102	1	103	
	POGREŠLJIVO	188	183	5	61	2	63	
NEOCENJENE			128					
OD TEGA	USTVARJALNOST OTROK	88	88	0				
	PROJEKTNE, NAMENSKE	40	32	8				

Splošni pregled vrednotenja produkcije 2013 po posameznih kategorija

Desetletni pregled poučnih knjig kaže, da je živalstvo ena od najbolj hvaležnih poučnih tem, vsako leto je vodilna ali ena od močnejših skupin produkcije. Zelo različni obsegi posameznih skupin so lahko pogojeni z naravo izstopajoče skupine, nekatera odstopanja pa so vseeno varljiva in vsebujejo nekaj drugega, kot bi od skupine pričakovali. V tem smislu najbolj izstopata skupini glasba in krščanstvo, nekoliko pa tudi umetnost. Velika večina knjig v skupini GLASBA so pesmarice, med katerimi prevladujejo slikanice. Samo ena npr. govori o zgodovini glasbe in ena o orkestru. Polovica naslovov v skupini KRŠČANSTVO so didaktične zgodbi- ce z duhovno tematiko ali življenjepisi svetnikov, skrčenimi na duhovni vzor. Ena sama opisuje prvine krščanske prakse in pomene teh prvin. To podobo presenetljivo dopolnjuje dejstvo, da je v 10 letih izšlo malo knjig o drugih verstvih, med temi ena sama izvirno slovenska. Tudi v skupini UMETNOST zelo malo knjig opisuje ali razlaga umetnost, velika večina so priročniki za osnovno risanje.



Pregled poučnih skupin in razmerja med slovenskimi izvirnimi in prevodi – produkcija 2004–2013



Desetletna (2004–2013) podoba domačih in prevedenih poučnih knjig po številu izdaj.

Piramidalna prikaza poučnih mladinskih knjig kažeta, katera področja znanj in vedenj so slabo pokrita.

Iz predstavljenih tabel je razvidno, da je pisanje za otroke težko in odgovorno delo tako za avtorje kot urednike. Od založb zahteva posebne spretnosti in uvide in navadno so tovrstna dela zaradi posebne odgovornosti podvržena še dodatni izpostavljenosti. Vendar pri vsem tem ne smemo spregledati, da knjigo na polico

za otroke ali na polico za odrasle nazadnje postavi knjižničar. Marsikatero poljudno poučno knjigo lahko postavi na eno od obeh ali še bolje na obe polici. Torej pričujoči prikazi predstavljajo le možno osnovo, ki je knjižnicam na voljo, ne pa tudi edino možno bazo, iz katere gradijo zbirke knjig za otroke in mladino.

Vojko Zadavec



PRIZNANJE ZLATA HRUŠKA 2014

S priznanjem **zlata hruška** želi MKL, Pionirska opozoriti na pomembnost in kompleksnost založniškega mojstrstva, od katerega je odvisna knjižna kultura nekega jezika, posredno pa tudi bralna kultura nekega naroda. Priznanje, izpeljano iz znaka zlata hruška, s katerim Pionirska promovira dobre mladinske knjige, je bilo prvič podeljeno leta 2010, in sicer v treh kategorijah: za izvirno slovensko mladinsko leposlovno knjigo, za izvirno slovensko mladinsko poučno knjigo, za prevedeno mladinsko leposlovno knjigo; zadnjo kategorijo podeljuje skupaj s Slovensko sekcijo IBBY.

Za izjemen založniški dosežek sta bili podeljeni priznanji *zlata hruška* 2014 naslednjima knjigama:

- ***Gugalnica za vse*** / Anja Štefan, ilustr. Marjanca Jemec Božič. Mladinska knjiga, 2013 – v kategoriji **izvirna slovenska mladinska leposlovna knjiga**.

Obrazložitev priznanja:

Pravljlično tkanje Anje Štefan je fina, živobarvna in obenem mehka tapiserija, takšna, ki ogreje in poboža pogled in srce. Osnovne niti te pravljlične zgradbe so napete jasno in premočrtno, z izrazito poanto.

Triindvajset po dolžini, obliki in izraznosti raznolikih sodobnih živalskih pravljic, ki se sicer zgledujejo po ljudskem pripovedništvu kot glasniku temeljnih človeških vrednot in modrosti, so tokrat nasnute še nekoliko drugače in izvirno, vsekakor pa bolj sodobno. Vse skupaj tvorijo pripovedno osnovo, ki jo podpira ljudski izraz s svojo brezčasnostjo, a s obenem postavljene v sodoben okvir, z razmisleki, ki razvozlavajo zlasti probleme družine in družbe danes: razvajenost, neodzivnost v medsebojnih odnosih, osamljenost ostarelih, obsedenost z delom, sebičnost in solidarnost ... vendar na nepretenciozen način in brez poudarjene pedagoške poante.

Z virtuozno natančnostjo osnovno strukturo mehko prepredajo izrazno gibke in dovršene votkovne niti jezika, ki to radoživo, življenja polno sliko barvajo in strukturirajo skozi ritem, metrum in rimo, tako da najkrajše med pripovedmi zažarijo v svilnati toploti lirične proze. Tu je avtorica tudi najmočnejša: njene drobcene liričnofilozofske poante, ki jih že poznamo iz pripovedi o štirih črnih mravljicah, so kakor začudene nad lepoto in raznolikostjo sveta, a se hkrati navezujejo na razmislek o umetnosti in umetniškem ustvarjanju, ne nazadnje pa tudi o moči besed in odgovornosti do izrečenega.

Avtorica v to bogato tkanje ves čas usmerja svoj izrazito otroški pogled: igrivost, optimizem in hudomušnost, ki popolnoma naravno prežemajo vsako od osnovnih pripovednih niti. Ob tem ne gre spregledati izčiščenih, s svetlobo in optimizmom osončenih ilustracij Marjanca Jemec Božič, ki lepo dopolnjujejo in zaokrožajo pravljlična besedila.

Založba Mladinska knjiga je z zbirko sodobnih živalskih pravljic dosegla visok izdajateljski standard, zato si za ta odlični knjižni izdelek zasluži priznanje ZLATA HRUŠKA.

(Zapisala Ida Mlakar)